

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XXVII. Soluitur vltima obiectio, & explicatur in qua parte Missæ propriè
co[n]sistat essentia sacrificij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

TERTIVM argumentum: *Administrationem Canae Christi moriturus testamenti forma instituit. Magnum autem scelus est, vel hominis testamento, quando ratum & confirmatum est, aliquid superordinare: Manifestum igitur est, quod si Pontificia Missa, quae Testamento Filij Dei aliquid superordinat. RESPONDEO, Ultima particula probanda erat. Quod enim Missa aliquid superordinet Testamento Filij Dei, insensum est, cum nihil sit aliud Missa, nisi frequentatio eius, quam Christus moriturus frequentari mandavit. Sed factum est aduersariis, verba profundere, etiam cum nihil haberent, unde sua probare queant.*

QUARTVM argumentum: *Missae Pontificiae, pugnat cum sacrificio crucis, &c. QUINTVM: Missa pugnat cum sacrificio sacerdotio Christi, &c. SEXTVM: Missa obscurat canam Domini, & alia media à Christo instituta, ad applicandum fructum passionis Christi. RESPONDEO, Haec omnia sumpta sunt institutione Caluini, & à nobis paulò ante soluta.*

CAPVT XXVII.

Soluitur ultima obiectio, & explicatur in qua parte Missae propriè consistat essentia sacrificij.

ROSTREMO loco soluenda est obiectio quaedam, quam partim haeretici faciunt ad Missam oppugnandam: partim etiam Catholici ad rem melius explicandam. Si Missa sacrificium esset propriè dictum, certè in aliqua eius parte inueniretur ratio propriae dicti, & supra definitione explicati: nullam autem eiusmodi partem esse, sic ostenditur. Post Missam Catechizatorum, in qua certum est non consistere sacrificij rationem, quinque partes inueniuntur. PRIMA oblatio panis & vini. SECUNDA consecratio, & transmutatio panis in corpus, & vini in sanguinem Domini. TERTIA oblatio corporis, & sanguinis per expressa verba. QUARTA fractio, & commistio Sacramenti. QUINTA distributio, & consumptio eorum. In oblatione panis, & vini sacrificium Missae non consistere, extra controuersiam est: non enim res terrena esse possunt illud vnicum sacrificium, quod in Ecclesia viget pro omnibus veteribus sacrificijs Patres affirmant.

In consecratione, quæ est secunda pars, non apparet vlla oblatio, quæ tamè de intrinseca ratione sacrificij est. Præterea non fit in consecratione vlla sensibilis immutatio rei, quæ offerretur: quæ mutatio ad rationem externi sacrificij omninò pertinere videtur.

Oblatio corporis, & sanguinis, tertia videlicet pars, quæ sequitur ad consecrationem, ad essentiam Missæ pertinere non potest; proinde neq; in ea ratio sacrificij constitui debet. Nam Dominus CHRIS TVS, quem sacrificij huius auctorem habemus, post consecrationem continuò Sacramentum distribuit, ac manducari præcepit. Sic enim ait: *Accipite, & manducate, hoc est corpus meum.* Nullum igitur fuit tempus, in quo Dominus consecratum panem Deo offerre potuerit. Deinde, si verum est, quod S. Gregorius scribit, lib. 7. epist. 63. solummodò orationem Dominicam Apostolos addidisse ad verba consecrationis; certè nec ipsi faciebant illam oblationem, quam nos post consecrationem facimus: non igitur illa oblatio ad essentiam sacrificij pertinet.

Porro fractio, quæ quarta pars est, sine dubio non habet Dominum auctorem. Dominus enim fregit quidem panem, sed fregit vel ante consecrationem, vt multi volunt, vel statim à consecratione, vt distribueret eum discipulis. At nostra fractio fit post consecrationem multis aliis actionibus interiectis, & non fit ad distribuendum, sed ad certum mysterium significandum.

Dèniq; manducatio, seu consumptio non videtur propriè sacrificium, cum non fiat à solo Sacerdote. Et quamuis ad essentiam sacrificij pertineret, non potest tamen in ea sola tota essentia sacrificij constitui: nam sine oblatione, & dedicatione præcedente, sacrificium esse non potest. Atque hæc est ratio cur apud Catholicos feria sexta maioris hebdomadæ non censeatur sacrificium Missæ propriè celebrari, licet vera hostia adsit & frangatur, & consumatur: quia videlicet consecratio, & oblatio deest.

RESPONDEO; Vt rem totam facillè, & breuiter explicemus, duo aperienda sunt. PRIMVM, quid sit propriè sacrificium Missæ, accipiendo sacrificium pro re, quæ sacrificatur. DEINDE, quid sit propriè sacrificium Missæ, accipiendo sacrificium pro actione sacrificandi. Vtrumq; autem ex sequentibus sententiis, seu propositionibus patebit.

Zzz

PRIMA

PRIMA propositio: *Negari non debet, panem, & vinum aliquo modo in Missa offerri, & proinde pertinere ad rem, quae sacrificatur.* Hæc patet PRIMVM ex ipsa Liturgia. Nam ante consecrationem dicimus: *Suscipe sancte Pater hanc maculatam hostiam*, certè pronomen *Hanc*, demonstrat sensum id, quod tunc manibus tenemus: id autem panem. Et similes sunt in Liturgia non pauca sententia, quae panem offerri apertissimè demonstrant.

DEINDE veteres Patres passim idem tradunt. IANUS lib. 4. cap. 32. dicit, Ecclesiam offerre Deo sacrificium ex turis, id est, ex pane, & vino. CYPRIANVS lib. 2. epist. ad Christum obtulisse Patri calicem vino, & aqua mistum. Iulianus serm. de elemosyna, reprehendens diuites foeminas, quae adferebant panem consecrandum: *Locuples*, inquit, *& in Dominicum sine sacrificio Venis, & panem de sacrificio pauper obtulit, sumis*; vbi per sacrificium, panem intelligit, qui per Sacerdotes Deo sacrificandus erat. S. GREGORIUS li. 2. Dialogorum, cap. 23. de S. Benedicto loquens: *Martyr inquit, oblationem dedit dicens: Ite, & hanc oblationem offerri Domino facite, & ulterius excommunicata non est. Quia dum oblatio pro eis fuisset immolata, &c.* Et lib. 4. cap. 1. *Omnipotenti Deo*, inquit, *pro me offer hunc panem.* Similes sententia passim inueniuntur.

SECUNDA propositio: *Corpus, & sanguis Domini sacrificium, quod in Missa proprie offeritur, & sacrificatur certissima est, & probata plurimis testimoniis.*

TERTIA propositio: *Panis, & corpus Domini, & sanguis Domini, non sunt duo sacrificia, sed vnum.* Notandum offerimus Deo panem simpliciter, sed panem consecrandum, & transmutandum in corpus Domini: neque offerimus corpus Domini absolutè, tunc enim aut eruentum fieri debet sacrificium, aut reuera sacrificium nullum esset, sed offerimus corpus Domini in specie panis, & ex pane confectum. Sicut apud Hebraeos offerebatur ovis viua, & offerebatur mortua, & licet specie differant viuum & mortuum, si physicè spectetur, tamen vnum erat sacrificium, non duo sacrificia; nam ovis viua offerebatur consecranda per manus Deo, & deinde per ignem absumenda. Sic etiam, licet panem & corpus Domini res sint diuersissimae, si eorum natura consideretur: vnum tamen sacrificium faciunt, quod est panem

Corpus Domini transmutatus, siue corpus Domini in specie panis Deo oblatum. Atque hinc est, quod in Missa non offertur panis, ut sacrificium perfectum, sed ut sacrificium inchoatum, & perficiendum, ut patet ex illis verbis: *Benedic hoc sacrificium tuo sancto nomini preparatum.* Et in secretis aliquoties legimus: *Sacrandum tibi munus offerimus.* Vnde rectissime IRENÆVS lib. 4. cap. 32. dixit: *Calicem, sanguinem suum confessus est, & noui Testamenti nouam docuit oblationem.* vbi oblatio noui Testamenti proprie vocatur vinum in sanguinem Domini commutatum.

Huc faciunt omnia loca Patrum, qui docent, vnicum esse Ecclesiæ sacrificium, quod successit toti multitudini veterum sacrificiorum; Leonis sermon. 8. de passione Domini. Ioannis Chrysostomi in Psalm. 95. & Augustini lib. de spiritu, & litera, cap. 11. lib. 3. contra Donatistas, de Baptismo, cap. vlt. lib. 1. contra aduersar. leg. & prophet. cap. 20. lib. 1. contra Cresconium, cap. 25. & lib. 8. de ciuit. Dei, cap. vlt.

Hinc patet, improbabilem esse sententiam Gasparis Casaliij, lib. 1. de sacrificio, cap. 20. qui affirmat duo esse sacrificia Eucharistiæ, vnum panis & vini, alterum corporis & sanguinis Domini.

QUARTA propositio: *Oblatio panis & vini consecrationem præcedens, ad integritatem & plenitudinem sacrificij pertinet, non tamen ad essentiam.* Quod ad essentiam non pertineat, extra controuersiam esse videtur. Nam oblatio vocalis, ut supra ostendimus, non est ad sacrificium necessaria: satis enim Deo se demonstrat aliquid offerre, qui re ipsa offert. Et quamuis oblatio aliqua ad essentiam sacrificij necessariò requiratur, non tamen necesse est, ut ea immolationem præcedat: ipsa enim immolatio, oblatio esse potest. Quod autem ad integritatem quandam pertineat, inde patet, quod in omnibus Liturgiis, quantumuis antiquis, seu Græcis, seu Latinis, pars actionis est oblatio rerum consecrandarum. Et quamuis Dominus non iisdem verbis panem consecrandum obtulerit, quo nos modò offerimus, tamen obtulisse aliquo modo, aperte scribit Cyprianus, lib. 2. epist. 3. & colligitur ex illa cæremonia eleuandi oculos in cælum, & gratias agendi, quam Dominum consecrationi præmisisse, partim Euangelistæ, partim antiquissimæ Liturgiæ testantur.

QVINTA propositio: Oblatio qua sequitur consecrationem ad integritatem sacrificij similiter pertinet, non ad essentiam. Quod nõ ad essentiam, probatur, tum ex eo, quod Dominus eam oblationem nõ adhibuit: imò nec Apostoli in principio, ut ex Gregorio demonstratum est; tum ex eo, quod verba huius oblationis nõ dicuntur in persona Christi, sed in persona ipsius Ministri, & Ecclesiæ; ut patet ex illis verbis: *Vnde Et memore nos seruitui, &c.* Sacrificium autem in persona Christi principaliter offertur. Itaque ista oblatio consecrationem subsequens, est quædam testificatio, quod tota Ecclesia consecratur in oblationem à Christo factam, & simul cum illo offertur. Quod autem ad integritatem pertineat, patet ex antiquissimis Liturgiis, quæ sine dubio ab Apostolis originem ducunt. Nam etsi Apostoli initio solam orationem Dominicam didicisse dicantur, tamen postea iidem ordinaverunt ritum celebrandi, & multa alia addiderunt, ut ex Liturgia Iacobi, & Clementis intelligi potest.

SEXTA propositio: Fractio Sacramenti ad essentiam pertinet, sed solum ad integritatem. Quod non ad essentiam, perspicuum est ex ipso usu Ecclesiæ. Nam si forte dum consecratus in calicem decidat, non solet frangi, sed relinquitur ita integrum, usque ad summptionem: nec tamen sacrificium irritum, aut essentialiter immutari creditur. Adde, quod in caeremonia Dominus non videtur esse usus, ut initio dicitur. Pertinere autem ad integritatem, perspicuum est ex omnibus Liturgiis Græcis, & Latinis.

SEPTIMA propositio: Sacramenti consumptio, si a populo fit, non est pars sacrificij, si autem fit à Sacerdote sacrificij pars est essentialis, sed non tota essentia. Quod attinet ad populi summptionem, res certissima est: qui enim edunt victimam, participes sunt altaris, ut Apostolus ait, 1. Cor. 10. & Hæc non est autem idem, sacrificium offerre, & de altari participare. Consumptio autem, quæ fit à Sacerdote sacrificij, non tam est comestio victimæ, quàm consummatio sacrificij, & propriè combustioni holocausti respondere censetur. Aded necessaria semper iudicata est ab Ecclesia, ut si fortè summptione impediatur, oporteat alium Sacerdotem succedere, & sacrificiũ consummare, ut patet ex Conc. Trull. can. 5. & ex regulis libri Missalis.

Quòd autem sit pars essentialis, inde probatur, quia in tota actione Missæ, ut mox ostendemus, nulla est alia realis destructio victimæ præter istam: requiri autem realem destructionem, supra probatum est, cum definitionem constitueremus. Unde Abraham Patriarcha, licet filium iam colligasset, & super aram constitueret, & manum ad mactandum sustulisset, quia tamen defuit realis occisio, non dicitur eum, nisi voluntate sacrificasse. Neque obstat, quod ista consumptio non videatur fieri in persona Christi, qui tamen est primarius sacerdos. Nam Christus quidem non se ipse manducat, neque immediatè consumit Sacramentum: tamen ipse dici potest consumere, quia ad consummandum tradit. Quemadmodum etiam in sacrificio crucis, Christus verè se ipse sacrificavit, quia occidendum obtulit, licet non se ipse occiderit manibus suis, sed manibus aliorum. Nam etiam in Testamento veteri de ratione holocausti erat combustio, quæ tamen immediatè non à Sacerdote, sed ab igne fiebat: sed verè dicebatur Sacerdos cremare victimam, quando ignem illi subiiciebat.

OCTAVA propositio: *Consecratio Eucharistia ad essentialiam sacrificij pertinet.* Hæc sententia ita generatim proposita, multos habet auctores. Nam ex Græcis eam apertè docet Nicolaus Cabasilas in explicatione sacræ Liturgiæ, cap. 32. & ex Latinis, Ruardus in defensione art. 16. Louanienfium, Iodocus Tileranus in responsione ad Apologiam Illyrici, cap. 15. Gaspar Cafalius lib. 1. de sacrificio, cap. 20. Alanus lib. 2. de sacrificio, cap. 15. & alij; sed non omnes eodem modo illam exponunt.

Aliqui existimant idèd in consecratione consistere sacrificij essentialiam, quia per consecrationem fit vera, realisque mutatio panis in corpus Christi: sacrificium autem verum requirit eiusmodi veram, & realem mutationem, qua res desinat esse, ad Dei honorem.

SED hæc sententia habet contra se non leuia argumenta. Nam IN PRIMIS, si ea vera sit, sequeretur propriè solum panem triticeum sacrificari. Id enim propriè sacrificari dicitur, quod realiter mutatur, ita ut desinat esse: at solus panis ita mutatur. Id autem absurdissimum esse, nemo negare potest; quia si ita esset, haberet Ecclesia sacrificium inanimatum, & vilius multò, quàm habuerint olim Hebræi. DEINDE mutatio, quæ

ponitur quasi forma sacrificij sensibilis, & externi, debet esse externa, & sensibilis. At mutatio panis in corpus Christi, est omninò interna, & nullo sensu, sed fide sola perceptibilis. TERTIO, non esset idem sacrificium Ecclesiae, & sacrificium crucis, quoad rem oblatam: nec esset verum, quod Patres dicunt, in sacrificio Missae eundem esse sacrificium, & Sacerdotem: neq; illud, quod Chrysostomus, Ambrosius, Primasius, & alij notant in cap. 10. epistolae ad Hebraeos, sacrificia Hebraeorum fuisse multa, quia hodie vnum agnum, eras alium offerabant: nostrum autem esse vnum, quia semper eundem offerimus Christum; nam & nos, si de pane agamus, non semper eundem offerimus.

Alij volunt ideò in consecratione sacrificij essentiam consistere, quod per eam verè, licet mysticè, & incruentè, immoletur Christus. Nam cum vi verborum: *Hoc est corpus meum*, solum Christi corpus sine anima & sanguine incipiat esse in altari, & vi aliorum verborum: *Hic est sanguis*, incipiat sanguis solus, & seorsim à corpore esse in altari: & vbi est verum corpus à sanguine separatum, ibi sit vera quaedam immolatio: certè sequitur, vi totius consecrationis, verè immolari Christum: & tamen incruenta est immolatio, quia naturalis concomitantia impedit, quò minus verè sanguis, aut anima à corpore separentur.

Hac sententia non videtur ita satisfacere, vt omninò animus conquiescat. Nam IN PRIMIS verum, & reale sacrificium, veram, & realem mortem, aut destructionem rei immolatae desiderat: consecratio autem, non veram, & realem mortem, sed mysticam tantum efficit. Neque satis respondere videntur, qui dicunt consecrationem ex se veram mortem adferre, sed per naturalem concomitantiam fieri, ne mortem vera sequatur. Nam si naturalis concomitantia impedit mortem, hoc ipso impedit sacrificium. Certè, si tempore veteris Testamenti Sacerdos immolaturus ouem, ictum adhiberet, qui ex se mactare posset, sed aliquo impedimèto interueniente ouis non mactaretur, non diceretur peracta re ipsa mactatio, sed voluntate sola.

PRAETEREA, si per consecrationem vera, & realis immolatio fieret, ea tamen non fieret in altari, sed in caelo. Nam immolatio ibi fieri dicitur, vbi animal viuum occiditur, siue vbi diuisio fit corporis ab anima, & sanguine: porro diuisio corporis Christi

si ab anima, & sanguine, si qua sit per verba Sacramentalia, non fit in altari, sed in cœlo. Ibi enim fieri debet diuisio, vbi præexistit res ante diuisionem: Christus autem ante diuisionem istam, in cœlo, non in altari præexistit. Itaque secundum hanc sententiam immolatio non fit in altari, sed tantum partes rei immolatæ post immolationem in altari collocantur. At quis concederet immolationem, quæ est sacrificium Christianæ religionis, non in terra, sed in cœlo tantummodo celebrari?

DENIQUE vel in Missa sit vera, & realis Christi mactatio, & occisio, vel non sit. Si non sit, non est verum, & reale sacrificium, Missa; sacrificium enim verum, & reale, veram, & realem occisionem exigit, quando in occisione ponitur essentia sacrificij. Si autem sit; ergo verum erit dicere, a Sacerdotibus Christianis verè, & realiter Christum occidi: at hoc sacrilegium, non sacrificium esse videtur.

His igitur omisiss, ita rem explicandam arbitror. In consecratione Eucharistiæ tria fiunt, in quibus sacrificij veri, & realis ratio consistit. **PRIMUM**, res prophana fit sacra: panis enim res alioqui terrena, & communis, per consecrationem vertitur in corpus Christi, rem videlicet omnium sacratissimam.

DICES; Ex hoc sequi videtur, vt panis solus propriè sacrificetur: quod esse absurdum supra diximus. Nam quod fit sacrum ex prophano, id propriè sacrificatur: si ergo panis fit sacer ex prophano, panis propriè sacrificabitur.

RESPONDEO; Quod ita fit sacrum ex prophano, vt reneat, id sine dubio propriè sacrificatur: atque idè apud bræos ouis sacrabatur, & eadem ouis sacrificabatur, quia manebat eadem etiam post mortem, saltem quoad partem materialem, & ouis tam viua, quam mortua dicebatur. At panis non manet dum sacrat, sed in aliud vertitur: & idè non panis, sed id quod ex pane factum est, propriè sacrificatur.

SECUNDO, in consecratione res illa sacra ex prophana effecta, Deo offertur, dum in altari Dei collocatur. Nam, vt supra diximus, victimam in altari ponere, est reipsa illam Deo offerre; & quia vi consecrationis fit, vt corpus Christi, & sanguis incipiat reipsa esse super altare, mediante manu Sacerdotis, idè verbis consecrationis vera & solennis oblatio

celebratur. Neque his repugnat, quod aliquando sine altari celebratum est sacrificium. Nam non disputamus hic de altari lapideo; sed id omne vocamus altare, ubi recipitur victima per verba consecrationis effecta. Neque obstat, quod videtur esse oblatio rei inuisibilis; cum tamen externa, & sensibilis victima requiratur in externo, & proprie dicto sacrificio. Non corpus Christi non est victima in sacrificio Missæ, absolute ut ut est in specie panis: in specie autem panis plane visibile est.

TERTIO, per consecrationem, res que offertur, ad veram realem, & externam mutationem, & destructionem ordinatur, quod erat necessarium ad rationem sacrificij. Nam per consecrationem, corpus Christi accipit formam cibi: cuius autem ad comestionem, & per hoc ad mutationem, & destructionem ordinatur. Neque obstat, quod corpus Christi in se læsionem patiatur, neque esse suum naturale amittat, cum manducatur Eucharistia: nam amittit esse Sacramentale, & inde definit realiter esse in altari, definit esse cibum sensibilis.

Hæc mihi S. Thomæ sententia esse videtur, qui in 2. 2. q. 84. artic. 3. cum doceret ad sacrificij rationem pertinere, ut materia oblatam aliquid fieret, ut cum animalia occidebantur, & cremabantur ad Dei honorem, non addidit, id quod fit in sacrificio Missæ, consistere in conuersione panis in corpus Domini, sed in fractione, benedictione, & manducatione panis.

Hac explicatione præmissa, probatur nostra propositio octaua, & postrema. **PRIMO**, quia sacrificium Missæ offertur in persona Christi: nihil autem facit Sacerdos tam perspicue in persona Christi, quam consecrationem, in qua dicitur: *Hæc est corpus meum, &c.*

SECUNDO, quia Christus ipse aut consecrando & consumendo sacrificauit, aut nullo modo sacrificauit: nam ut ostendimus, non est alia Christi actio, quæ sacrificium dici potest, neque ante, neque post consecrationem.

TERTIO, quia Apostoli initio, si nihil addebant ad rem consecrationis præter Dominicam orationem; necesse est, ut consecrando sacrificarent: neque enim oratio Dominica sacrificium dici potest.

QUARTO, quia in consecratione consistit representatio sacrificij crucis, ut S. Thomas docet, 3. p. q. 80. art. 12. ad 1. ubi simul esse debent sacrificium reale, & sacrificium representatiuum: siquidem ipsum reale est alterius representatiuum.

QUINTO

QVINŦO, quia hæc est sententia veterũ Patrum. Nam IRENAEVS li. 4. ca. 32. dicit, Christum tunc docuisse oblationem noui Testamenti, quam Ecclesia per orbem terræ frequentat, cum ait: *Hoc est corpus meum*. CYPRIANVS in sermone de cœna Domini, dicit, cum verbis consecrationis panis benedicitur, tunc Eucharistiam fieri medicamentum simul, & holocaustum. CHRYSOSTOMVS homil. de prodicione Iudæ, dicit verba Domini: *Hoc est corpus meum*, vsque ad mundi consummationem præstare sacrificio firmitatem. GREGORIUS lib. 4. Dialogorum, cap. 58. cum ait in ipsa immolationis hora ad Sacerdotis vocem Angelorum choros adesse, cœlum aperiiri, ima summis coniungi, vnum ex visibilibus, & inuisibilibus fieri: aperte docet immolationem consecratione perfici. Illa enim est hora, qua ad Sacerdotis vocem Christus verè in altari esse incipit sub specie panis; nam id est ima summis coniungi, terrena cœlestibus sociari, & vnum quid ex visibilibus, & inuisibilibus fieri; neque dubium est, quin ob Christi præsentiam, Angeli de cœlo in terram veniant. Atq; hæc de prima controuersia dicta sint.

Zzz §

LIBER